СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX. Ч. 157. Джерзі Сіті, Н. Дж., пятниця, 11-го липня 1941. No. 157. Jersey City, N. J., Friday, July 11, 1941. VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

СЕКРЕТАР МАРИНАРКИ НАКС ПРО ЗАВДАННЯ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЛЬОТИ

ВАШИНГТОН. — Секретар маринарки полк. Накс заявив, що американська фльота має точні інструкції від президента Рузвелта, що її треба робити на випадок нападу з боку німецьких кораблів.

Нема найменшого сумніву, що американська фльота буде стріляти проти кожнього напасника, що буде турбувати американські воєнні чи тягарові кораблі на Антлянтику.

Перед кількома днями полк. Накс викликав чималу сензацію в цілому світі, коли заявив, що прийшов час, щоб американська воєнна фльота очистила Атлянтик з німецьких кораблів. Очевидно секретар маринарки мав на думці акцію у звязку з окупацією Ісляндії.

ВИЛКІ ЗА АМЕРИКАНСЬКИМИ БАЗАМИ В ІРЛЯНДІЇ ТА ШОТЛЯНДІЇ.

ВАШИНГТОН. — Бувший републиканський кандидат на президента Вендел Вилкі, по конференції з президентом Рузвелтом заявив, що він в цілости одобрює окупацію Ісляндії та що на його думку Америка повинна набути подібну базу в північній Ірляндії або Шотляндії, або в обох краях. Вилкі є переконаний, що всяка поміч для Англії буде тільки тоді успішною, коли забезпечиться доставу воєнних матеріялів з Америки через Атлянтик. Німецькі підводні лодки затоплюють від 10 до 15 процентів американських посилок; тому забезпечення їх перед затопленням лежить в інтересі Америки, котра в допомозі Англії буде йти якнайдальше.

ЧОРЧІЛ НЕВДОВОЛЕНИЙ З ҐВІЛЕРА.

ВАШИНГТОН. — Ерлі, секретар Білого Дому, заявив, що англійський премієр Винстон Чорчіл офіціяльно висказав свій жаль президентові Рузвелтові спричини безпощадного виступу сенатора Ґвілера проти окупації Ісляндії американцями. Ерлі сказав, що це не був протест, одначе важність цьої ноти пояснюється її офіціяльним характером.

МОРСЬКИЙ КОМІТЕТ СЕНАТУ ВІДКИДАЄ ПРОПОЗИЦІЮ ЧОРЧІЛА.

ВАШИНГТОН. — Більшість демократичних і републиканських членів морського комітету сенату, відкинула пропозицію Чорчіла, щоб американська фльота прилучилася до британської для спільних операцій на Атлантику. Сенатори вважають, що такий акт означав би отверте приступлення Америки до війни, а на це лиш конгрес є уповажнений, а не сенатський комітет.

ҐВІЛЕР В ОБОРОНІ СВОЇХ ПРАВ ВІЛЬНОГО ГОРОЖАНИНА.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Ґвілер, відповідаючи на атаки на його особу за критику заграничної політики президента Рузвелта, заявив, що в Америці є ще демократія, тому американський нарід повинен знати, що робить його президент, а критика уряду лиш зміцнює єдність народу. Ґвілер заявив, що він вповні буде піддержувати адміністрацію, якщо Злучені Державі увійдуть у війну, проти чого він уперто бореться. Одначе, якщо Америка має увійти в европейський конфлікт, то про це повинен згідно з конституцією рішити конгрес, а не сам президент.

РОЗРУХИ В АРҐЕНТИНІ.

БУЕНОС АЙРЕС (Арґентина). — Святкування 125. річниці незалежности Арґентини було заколочене вуличними заворушеннями, що вибухнули в містечку Люхан. Після урочистої відправи в місцевій церкві члени про-фашистівської організації почали вигукувати в честь тоталітарних диктаторів, на що про-демократична ґрупа відповіла окликами в честь демокартії. В рукопашній бійці було ранено багато осіб. Щойно поліція зліквідувала заворушення та відновила порядок.

ПОЛК. ДОНОВАН НА НОВОМУ ПОСТІ.

ВАШИНГТОН. — Полк. В. Дж. Донован, що був спеціяльним висланником президента Рузвелта до невтральних европейських країв перед німецьким нападом на Балкан, буде назначений головою новоствореної інформативної служби, яка має на цілі координувати всі федеральні розвідчі агенції. Уряд цей не має військового характеру та є першою того рода установою в історії краю.

ІСЛЯНДІЯ СПОКІЙНО ПРИНИМАЄ АМЕРИКАНЦІВ.

РЕЙКЯВІК (Ісляндія). — Мешканці столиці Ісляндії спокійно придивляються, як американські кораблі розвантажують свої ладунки в пристані. Американці роблять добре враження на місцевих мешканців, бо є добре витреновані й мають досвід зо служби в інших чужих краях. Місцева преса пише, що ісляндці вірять, що зарівно англійці як американці додержать своїх обіцянок, та що їх війська на острові причиняться до побіди свободи й справедливости.

ЛІМАН ВЗИВАЄ ЩАДИТИ МАТЕРІЯЛ ДЛЯ ОБОРОНИ.

ОЛБАНІ (Н. Й.). — Ґовернор нюйорського стейту Г. Ліман завізвав всі льокальні орґанізації, щоб вони піддержували кампанію за ощаджування тих матеріялів, які будуть потрібні до розбудови оборони. В першу чергу ходить тут про всякі залізні матеріяли.

НІМЕЦЬКИЙ КОНСУЛЬ ПОКИДАЄ НЮ ЙОРК

Д-р Йоганнес Борчерс, німецький генеральний консуль в Ню Йорку, відлетів разом зо своєю жінкою та служницею до Сан Франсіско, згідно з розпорядженням американського уряду про видалення всіх німецьких і італійських консулярних і дипльоматичних службовців з Америки. Здогадуються, що в Сан Франсіско він пристане до другої ґрупи видалених німецьких урядовців на чолі з тамошнім консулем сот. Відеманом і разом виїдуть до Японії на кораблі Явата Мару.

Як відомо, американський уряд, видаляючи німецьких та італійських службоців, знав, що їм буде тяжко дістатися до їхніх домів через англійську бльокаду, тому вистарався про спеціяльний дозвіл від англійських властей про їх вільний переїзд до Лізбони. Та д-р Борчерс і Відеман не скористали з цього дипльоматичного права й вибралися самі додому через Японію. Ні департамент стейту ані німецька амбасада у Вашинґтоні не подали жадної причини, чому згадані урядовці поїхали окремою дорогою.

ВИПУЩЕНО 1,476 НОВИХ ЛІТАКІВ ЗА ЧЕРВЕНЬ

Згідно з повідомленням ОПМ, американська летунська продукція видала в місяці червні ц. р. 1,476 нових літаків, або 142 літаків більше в порівнанні з місяцем травнем. Одначе, хоч число нових літаків за червень є найвище, яке коли осягнено, проте відповідні чинники повідомляють, що загальне число збудованих літаків виносилоб 1,550, колиб не страйки в летунських фабриках в Каліфорнії, орґанізовані КПО.

„ВІЛЬНЕ" МОСКОВСЬКЕ РАДІО ПРОТИ СТАЛІНА

З Лондону повідомляють, що якась таємнича московська стація взиває москалів боротися проти Сталіна та не нищити збіжжа чи будинків, як це розпорядив Сталін. Здогадуються, що ця стація є контрольована німцями, які тим робом хочуть внести хаос в московсько-большевицькі ряди.

СКІНЧИЛАСЬ ВІЙНА В СИРІЇ ПЕРЕМИРЯМ

Французький уряд у Віші проголосив, що по місячній боротьбі закінчено війну в Сирії в „почесний для Франції спосіб", себто перемирям, бо не було можности далі ставити опір і виставляти край і населення на цілковите знищення. Уряд подає, що не було можливим доставити французькій армії в Сирії зброю і [illegible] возів. Британія мала згодитись на джентельменські умови перемиря. Таким способом ціла Сирія опинилась тепер під управою Британії й „вільних французів". Посередником в справі перемиря є американський консуль у Бейруті.

СОВЄТИ ДАЛІ ТВЕРДЯТЬ, ЩО ЗДЕРЖАЛИ НІМЕЦЬКИЙ НАСТУП

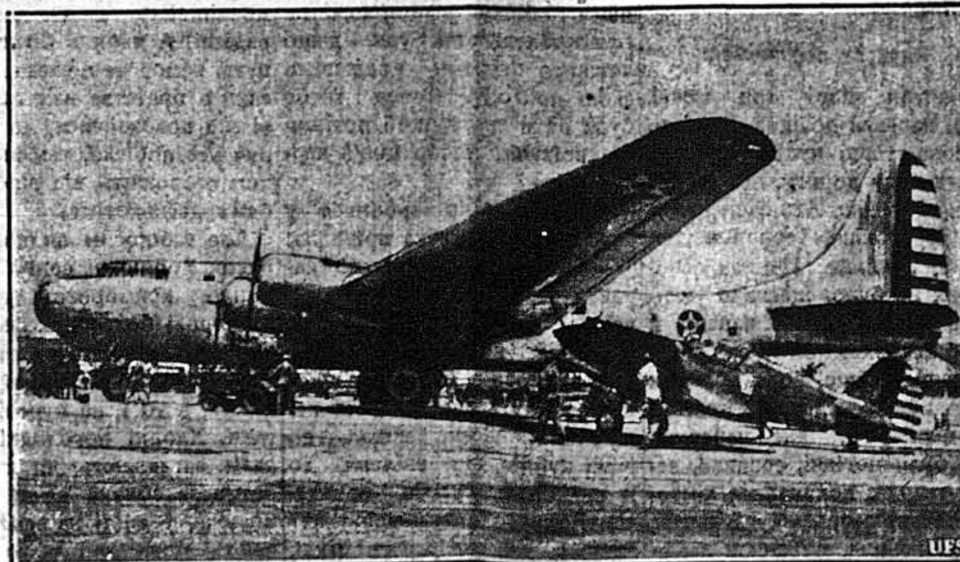
Тон совєтських воєнних комунікатів такий, що виходить, що Совєти певні, що таки спинили головний німецький наступ, а є ним для Совєтів у першу чергу — наступ на Москву. Ось ті звідомлення є повні описів геройських вчинків совєтської армії й поодиноких вояків, головно летунів. Виходилоб, що як Ленінград так і Москва є вже безпечні принаймні на найближчий час, та що здержано також наступ на Україну під Тернополем і Житомиром, як теж на полудні, над Прутом. Тільки дещо зискали німці в Латвії, а під Полоцьком потерпіли значні втрати наслідком совєтського проти-наступу. Виглядає, що німці тепер найсильніше натискають в напрямі на Ленінград на півночі й в сторону Києва в Україні.

НІМЦІ ЗБУВАЮТЬ ФРОНТ МОВЧАНКОЮ

Коли брати під увагу німецькі офіційні воєнні звідомлення, то вже за другим разом нема в них буквально нічого, а тільки сказано кількома словами, що „армія поступає з успіхом вперед". Знову німецька преса пише, що совєтська армія далі ставить завзятий опір, та що Совєти ще далі мають до розпорядимости величезну скількість повзів, а навіть і літаків, що є для німців великою несподіванкою. Далі повідомляється, що німці заняли два міста в Латвії, в поході на Ленінград. Також подається дещо й про „спільні німецько-фінські успіхи".

З ПРОТИ-УКРАЇНСЬКОЇ ПРОПАҐАНДИ

З Женеви і Лондону доносять з невідомих джерел, що „німці намагаються здобути собі симпатії українського населення" та віддають їм місцеву адміністрацію на галицьких і волинських землях. Далі кажеться, що берлінське радіо розголошує, що в Галичині твориться „галицький корпус", до якого вже мало вступити „кількадесять тисяч добровольців". Далі кажеться, що німецька преса має тепер писати, що москалі й поляки є ворогами українців, а справжніми „приятелями" є — німці. Ось ті вісти передається за польською пресою в Америці.

ДОСКОНАЛИЙ.—Великанський бомбовіз, виробу підприємства Доґласа, призначений для американської армії, де він буде відомий як „Бі-Найнтін" (B-19). Оноді він відбув 90-мінутовий пробний лет понад південну Каліфорнію. Майор Стенлі М. Умстед, начальник пробних летів армії на Марч Філді, в Каліфорнії, сказав після лету, що літак — досконалий.

ЗАНОСИТЬСЯ НА ДОВГУ ВІЙНУ МІЖ НІМЕЧЧИНОЮ І СССР

ЛОНДОН. — Британійські воєнні знавці є тої думки, що коли в найближчому часі німці не зможуть знищити цілковито головні совєтські воєнні сили, то війна триватиме дуже довго. Це, як кажуть знавці, Совєти дуже добре розуміють і тому кинули від двох до трьох міліонів свіжого війська в саму середину Лінії Сталіна, щоб не допустити німців до Москви, бо про це німцям найбільше ходить. Не здобувши Москви, їх наступ на Україну і Кавказ був би без значіння, бо їхнє ліве крило булоб постійно паражене на атаки з боку Совєтів. Так є, що совєтські війська здержали німецький наступ і німці не є в стані доказувати тих воєнних подвигів, що їх виказали в Франції. А тепер іде про те, чи вони зможуть видержувати в подібний спосіб дальші німецькі наступи. Британійські знавці вважають, що теперішня передишка є цілком зрозуміла з військового боку. Навіть найвправніший і найвитриваліший вояк не може видержати механізованої війни довго. І так є теж і з німецьким вояком. Далі кажуть вони, що Німеччина певно має великі труднощі з постачанням. Від того, чи і як вона ті оправи розвяже, залежатимуть її дальші операції. З Совєтами так є, що вони покінчили вже з мобілізацією і мають велику силу нового війська, яке можуть кинути в новий бій. Якщо ті війська будуть так завзято боротись як ті, що досі боролись, то німці не зможуть поступати вперед з такими успіхами як досі. А це значить, що війна затягнеться в безконечність.

ГОТОВІ ДІЙТИ ДО КИЄВА ЗА ДВА ТИЖНІ.

ЛОНДОН. — В Англії є тої думки, що німці держаться ще найкраще в тому напрямку, що веде до Києва, столиці України, яку вони моглиб здобути за тиждень, або два. Але це не матиме великого стратеґічного значіння, хіба, що німці рахують тільки на українське збіжа. Використати Україну, а далі й Кавказ, зможуть німці тільки тоді, як займуть Москву. Це є зрозумілим для совєтської воєнної команди і тому вона так сильно боронить шляху на Москву.

ПЕРЕВЕЛИ ЗМІНИ В КОМАНДНИХ МІСЦЯХ.

ВІШІ. — В французьких урядових колах признають, що німці вже яких 5 днів не ідуть вперед. Що щось зайшло таке, що не відповідає обчисленням німецького ґенерального штабу, видно по тому, що німецька команда позамінювала багатьох військових командантів. Між іншим відібрано військовий провід румунському диктаторови ґен. Антонескови. Формально кажеться, що сталось це ізза хвороби ґенерала.

ВЖИЛИ 10,000 ПОВЗІВ.

МОСКВА. — С. А. Лозовський, заступник совєтського комісаря народних справ, каже, що німці мали початкові успіхи тому, що захопили Совєти несподіваним нападам і тим, що кинули на фронт відразу 10,000 повзів. Та тепер, казав Лозовський, німці пізнали, що вони натрапили на рівного собі противника.

БРИТАНІЯ У ДОПОМОГУ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — Міністерство проголосило, що вже є все приготоване до того, щоб вислати до СССР великі транспорти з воєнними матеріялами.

ВПОМИНАЮТЬСЯ ЗА „ІНТЕРНАЦІОНАЛОМ".

ЛОНДОН. — Як в палаті послів так і лордів інтерпельовано уряд, чому в радіових тижневих програмах не відграють теж і совєтського гимну — „Інтернаціоналу". На те відповідали два міністри, що Велика Британія бореться разом з СССР „проти спільного ворога — Німеччини", але ще нема між тими державами формального союзу, а радіові стації передають національні гимни тільки держав-союзників. Посол-комуніст ще домагався, щоб в палаті послів співали „Інтернаціонал" при молитвах, які відмовляють в парляменті.

ПРИТІЙЦІ ОСТАЮТЬ В ІСЛЯНДІЇ.

ЛОНДОН. — Посли приймали з ентузіязмом заяву британійського премієра Чорчіла про те, що американські вояки є вже в Ісляндії, та що маринарки Британії й Злучених Держав будуть тісно співпрацювати на Атлянтику. Чорчіл ще заявив, що покищо британійські війська залишаться в Ісляндії, як теж підкреслив, що заняття Ісляндії американським військом відповідає вповні британійським інтересам.

НЕ ВІДДАЮТЬ КАМЧАТКИ.

МОСКВА. — Совєти заявляють, що це німецька пропаґанда розпускає вісти, що вони віддають Злученим Державам Камчатку й інші землі над Тихим океаном, що є в їхній посілости.

З КИЄВА ДО ПОЛЯКІВ.

ЖЕНЕВА. — Київське радіо відзивається польською і московською мовою до поляків на терені війни, щоб не ішли з німцями і не дались їм втягнути до „пятої кольони".

АНІ КОЛОСКА ЗБІЖА НІМЦЯМ!

МОСКВА. — Московське радіо передало відозву „голови українського колхозу", звернену до совєтських вояків на фронті, щоб памятали, що німці не мають дістати навіть одного колоска українського збіжа. Це, кажеться у відозві, говорять селяни до селянських синів, що виконують приказ „нашого вожда і товариша Сталіна".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить псилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ДВА БРАТАНКИ

У двох місцях, бо в Москві й в Лондоні, ведуться тепер між представниками большевицького уряду й представниками польського уряду на еміграції, тайні коншахти, що кидають незвичайно ясне світло на ці два уряди.

Розкривають ці коншахти передовсім польську сторону. Адже власне уряди відбудованої Польщі від самого початку ніколи не переставали представляти Польщу як головне забороло для Европи перед большевицькою навалою. Якби не змінилися уряди в Польщі, вони мали зо собою спільне якраз те, що кожний малював Польщу як „передмуря християнства" проти модерного поганства, проти безбожництва Москви. Кілька місяців тому ненависть поляків до Москви дійшла до такого ступня, що поляки без вагання говорили, що вони гірше ненавидять Сталіна, ніж Гітлєра. Тепер ці самі поляки напотемки, з піднятими ковнірами плащів закрадаються на наради з большевицькими представниками нібито в справі відбудови Польщі.

Розкривають ці коншахти й большевицьку сторону. Скориставши з польсько-німецької війни, большевицький уряд захопив західні українські землі. Це заняття він назвав визволенням Західньої України. Як таке він його через цілий рік на ріжні способи святкував. Тепер він входить у коншахти з представниками Польщі, від котрої він буцімто Західню Україну визволив, очевидно з наміром поторгуватися, що дати Польщі за піддержання Росії в війні проти Гітлєра.

Немовби для додаткового розкриття большевицького уряду один з европейських кореспондентів „Ню Йорк Таймсу", на імя Юджін Ковач, подає, ще інший замітний факт, ідучий по тій самій лінії, себто ілюструючи ці визвольницькі змагання, якими московський уряд так залюбки чваниться. Каже він, що на Мадярщині майже нема проти-російських настроїв, а нема їх з часу, як Молотов, совєтський комісар заграничних справ, запевнив мадярський уряд в липні 1940. році, що Росія не має ніяких претенсій до Карпатської України. Очевидно, цю заяву зроблено було тайком, щоб не перешкаджати совєтським симпатикам вести серед українців пропаганду, що совєтська Росія визволить українців Закарпаття так само, як вона визволила українців Західньої України.

Ці слова совєтських симпатиків про подібне визволення закарпатських українців тепер мають спеціяльно іронічний відтінок. Закарпатські українці найшлися справді в положенні, дуже подібному до положення, в якому найшлися галицькі українці. І одними й другими тепер Москва торгує, як худобиною. Одних предкладає полякам, щоб купували собі їх коштом допомогу поляків проти Гітлєра, подібно як свого часу лишали других у мадярських руках, щоб купити собі мадярську приязнь проти Румунії.

ПРО „АНТОЛЬОҐІЮ УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕНСТВА В КАНАДІ"

(З Канади для „Свободи").

Цього року на весні появився друком перший томик „Антольоґії Українського Письменства в Канаді". Упорядкувало її й видало цю книжку: Товариство Української Культури у Винніпеґу.

Перший томик є кишенькового формату. Містить життєписні та бібліографічні відомости про 21 українсько-канадійських письменників. Із знимок пізнаємо, як виглядають ті письменники та письменниці, з яких творів вибрано дещо до поміщення в Антольоґії.

Книжечка має 156 сторінок. Для цього, щоб вона вийшла в світ, найбільше труду приложив д-р М. І. Мандрика, голова згаданого повище товариства.

Щоб подати хоч приблизно правдиву оцінку цеї Антольоґії, треба виходити з цього, що треба вживати майже до кожної книжки інакшого літературного мірила. Значить, що до повищої книжки ми не можемо вживати, наприклад, такого літературного мірила, яке приложував до оцінки українських літературних творів от хоч би й наш найбільший історик та критик українського письменства — Сергій Єфремов. Бож те мірило є високе для наших письменницьких здобутків тут, на американському континенті. Миж тут щойно ледви почали запускати коріння в американський ґрунт! Це щойно пів сотні літ, відколи почали приїздити до Канади наші перші переселенці. Тому треба дуже скромного мірила, коли приходиться критикувати українських письменників у Канаді та їхню творчість. Бо колиб ми поставили високі літературні вимоги до творів наших канадійських письменників, то ледви чи кого з них і можнаб зачислити у ряди дійсних письменників.

Як відомо, українці співучий народ. Багато між ними є таких осіб, що складають співанки. А коли хто з таких осіб письменний, то й записує оті співанки. Такі особи, очевидно, були в Канаді перші, що зложили найбільше співанок, в яких описували своє бажання, що радіб бачити Україну самостійною і т. п. До таких природних творців співанок віршів на тему про Канаду та про Україну належать: Теодор Федик (1873)*, Іван Павчук (1884), Іван Новосад (1886), Анна Пруська (1895), Марія Адамовська (1890), Катря Новосад (1900), почасти й Семен Ковбель (1887), та багато інших, яких не бачимо в оцім першім томику Антольоґії.

Семен Ковбель написав і кілька драм, з яких найпопулярніша „Дівочі Мрії". А Дмитро Гунькевич (1893) то вже виключно драматург. Видано кільканацять його драм та драматичних картинок. Написав і кілька драм Михайло Петрівський (1897), хоч пише більше короткі оповідання та новелі. До писання драм брався й більше українсько-канадійських письменників, які не ввійшли до першого томику Антольоґії.

Михайло Кумка (1893) пише вірші виключно на гумористичні теми. Вбирає популярні анекдоти у віршову форму. Ось такі вірші легко йому приходять.

Степан М. Дорощук (1894) написав найбільше віршів для дітей та пісень під ноти.

Михайло Припякевич (рік?), як бувший учитель, пише вірші на повчальні теми.

Тетяна Кройтор (1904), теж довголітня учителька, пише вірші лірично-рефлективного змісту. Пише й оповідання.

Перші свої оповідання із життя наших переселенців у Канаді Аполінарій Новак поміщав в американській „Свободі" 1906. р.

Тематика віршів Андрія Господина (1900) і о. Т. Д. Волохатюка дуже ріжнородна. Вони обидва, як вже по-воєнні пришелці до Канади, пишуть на теми старокраєві й канадійські.

Д-р Григорій Скеґар (1891), що вже довгий час живе в Злучених Державах, писав статті з обсягу дентистики та написав книжку „По Америці".

Щедрою рукою пише вірші В. Д. Тулевітрів (1886), що мав за собою трохи літературного дорібку вже перед 1914. роком, коли то пішов на війну. Перша збірка його віршів, себто „Думи і пісні", появилась в 1939. році. Ті вірші отінені докірливою задумою зпиводу непривітних життєвих явищ, зокрема тих, що звязані з українським життям.

Д-р М. І. Мандрика (1886) здобув собі літературне признання в Україні ще перед приїздом до Канади. Перша збірка його віршів, „Пісні про анемону", вийшла 1917. р. в Києві, а друга, „Мій сад", у Винніпеґу, цього року. Тематика в нього ріжнородна: З нього лірик-імпресіоніст. Вірші такого напрямку в нього найкраще виходять. Пише й наукові твори.

Онуфрій Івах (1900) культурно ціпко звязаний з Україною, хоч вихований в канадійських школах. Пише найбільше віршів на українські теми. Вірші головно лірично-фільософічні. Зложена веселими анапестами його поема про фільософа Сковороду — це мова його душі й серця. Пише й повідання, наукові розвідки, тощо.

Мирослава Лазечко (1920) — це фільософічно - лірична поетка, якої вірші появляються в англійських часописах вже від 1934. р. Майже всі її вірші мають сильну закраску містицизму, бо й вдача в неї склонна до фільософії та містицизму. За свої вірші дістала вже багато нагород. А що ця поетка молоденька й дійсно талановита, то можна покладати на неї великі надії, якщо поезія й надалі буде в неї на першому місці.

Ось такі автори знаходяться в першому томику „Антольоґії Українського Письменства в Канаді". Як бачимо, то як автори, так й їхні твори дуже ріжнородні й не однакові літературної вартости. Очевидно, що мало між ними таких, що моглиб ввійти до антольоґій знаменитих літературних творів. Та берім під увагу обставини, що творили згадани авторів та їх твори. Тому до більшости з них треба ставитися дуже поблажливо.

I. Івах.

*) Число при авторі означає рік його народження.

Лист з Шангаю

Старий китайський фільософ вважав воду за наймогутніший з елементів, бо вода, хоч і не має форми, але скрізь проникає, вона все вниз стремить і тому скрізь дістанеться. Вона найменше замітна, але і найтерпеливіша. Ці думки старого китайського мислителя приходять мені до голови, коли стою на Банді, славнозвісній набережній Шангаю і споглядаю на черґу могутніх хмародерів, що стоять тут один побіч другого і на цю силу силенну кораблів, що вщерть виповнили шангайньку річку Вампу. Ті хмародери, побудовані за англійські здебільша й американські капітали, а кораблі вивісили переважно брітійські і панамські морські прапори. Це місто, горда метрополія далекого Сходу, спирається на міжнародніх статутах. Китаєць був у ньому тільки гостем чи пак наймитом, він повинувався тут чужим правам і чужому панови. Проте, коли дивлюся сьогодні на юрбу людей на Банді чи у Нанкінґ-род, коли бачу це китайське засилля, цю повінь людей жовтої раси, безліч китайських торговельних вивісок, що серед них анґлійські щезають зовсім, мимохіть думає про ту воду старого хінського фільософа, воду, що скрізь залізає без крику і реклями, але терпелив й уперто.

„Шанґгай сіти фор сейл", це наголовок актуальної книжки, що її можна побачити за виставою у кожнього шанґгайського книгаря. Не знаю, чи це місто є справді на продаж, але бачу скрізь наглядно, що проходить воно тяжку, затяжну крізу. З одного боку „терплива вода" — китайці приникають поволі й систематично скрізь, з другого боку ця штучна, але могутня загата, що цю воду здержувала і спроваджувала на колеса своїх таки млинів, — маю на думці великі світові потуги, — починає зарисовуватися і тріскати. Великодержави захоплені світовою крізою занедбують Шанґгай і крок за кроком опфаються. А японці? — спитаєте. Японці це та закваска, що на ній печеться далекосхідний бохонець хліба. Вони це той рушійний елемент, що може спровадити великі зміни. Не вірю, щоби самі на довго у Китаю вдержалися. На довшу мету переможе „вода". Та, покищо, японці держать Шанґгай немов в облозі. Шанґгай це кліточка, що має тільки одні дверцята: море. З усіх інших боків клітка герметично зачинена. Щоби виїхати за рогачки міста, треба мати спеціяльний дозвіл, що його видає штаб японської армії... Можна уявити собі, що в нутрі такої клітки життя не може плисти нормально. Вже сам зовнішній вигляд міста зраджує це виняткове його положення. Шанґгай це може одиноке місто на світі, де мало не на кожньому схрещенні вулиць стоять барикади й опанцирені авта як перманентна окраса міста, а поліційна сторожа повнить службу у строгому поготівлі, з пальцями, спертими на цинґлях крісів. Тайна такої напруженої атмосфери виявиться, коли розгорнемо сторінки місцевих щоденників. Там прочитаємо, що не має майже дня, щоби не вбили тут японського вояка, або не здемолювали ручними ґранатами редакції якоїсь ґазети. Дотепною подробицею такого порядку річей є та бставина, що справила злочинець залишається невпійманий, помимо барикад і пальців на цинґлях. Проглочує його „вода", китайська юрба.

Терор це одне обличчя Шанґгаю. Інше це — ґра, газард. Ґрають тут усі, а найбільше китайці. Ґрають на перегонах коней і псів, в „хайаляй", рулету, карти, кости. До речі Шанґгай це одно з рідких міст на земному ґльобі, де площа перегонів находиться у самому серці міста, поруч найвибагливіших крамниць і контор відомих банків. Навіть не моглоб бути інакше. Адже у день шанґгайського „дербі" ніхто не займається іншим бізнесом крім ґри у тоталізатора. Ті, що не мають засобів на ґру на перегонах, вдоволяються машинами уставленими у всіх ресторанах, барах і цукорнях. Машинки ті мають такий успіх, що часто важко всидіти в ресторані, бо такий гамір і стукіт від вічнгоо клацання тих машин і то кількох зразу.

Найкраща пора року у Шанґгаю це осінь. Тоді на кілька недовгих тижнів хмари щезають із неба і традиційний шанґгайський дощик ущухає. Приємно тоді піти до Жесфільд-парку, щоби наприкінці листопада налюбуватися розквітлими квітами у квітниках, зеленою, пушистою травичкою і дітьми, як спускають своїх паперових корабликів на ставок затінений вусатими комишами і пестрими ґеорґініями. Той парк це може одинокий спочинок для нервів шанґгайського обивателя, тільки невеликий, бо коли вийдете з парку, то певне чекає вас якась несподіванка: вулиця зачинена через японську поліцію або щось подібне. Та чи шанґгайці мають узагалі ще нерви?

С. Л.

(Заввага: Лист цей, висланий до „Свободи" блукав дуже довго, бо кілька місяців).

НІБИ БУЛО ПОВСТАННЯ В УКРАЇНІ...

БЕРЛІН. — Контрольоване німцями радіо в Голяндії передало, що дня 23. червня мало вибухнути повстання в Україні під Совєтами, змагаючи до відірвання України від звязку з СССР. Це повстання мало бути здушене Совєтами.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — ЦЕ СИЛА.

ІВАН ГОРИШІВСЬКИЙ.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

(ПЛЯН МАЙСТРА ДМИТРА)

Історична картина з життя львівського братства в XVII. в.

(28)

Старий Киріякі не міг надивитися на неї. Тільки головою притакував і губами прицмокував. При допомозі Ганусі торг пішов гладко і скоро, обидві сторони були вдоволені. Киріякі розщедрився на кінці й додав ще для Ганусі штучку дорогоцінного золотоглаву.

— Сестра гідна брата! — сказав до Дмитра.

Аж почервоніла Ганнуся з радости, не знати, що її більше втішило, чи золотоглав, чи похвала старого купця.

— А бачиш, Дмитрику, як добре, що я приїхала, — сказала до брата, як уже вийшли з крамниці.

— Добре, добре, — відповів брат.

І знову зраділа Ганнуся.

А коваль Гордій? Він у іншому складі того самого Киріякі накупив усяких виробів із сталі й заліза, — славних демаскенських[40]) шабель, різьблених турецьких рушниць, кинджалів, ножів, прикрас на коні. Думка в нього була продати ці дорогоцінні речі з добрим зарібком багатим панам, що до нього заходили часом. Та ще був у нього інший намір — добре розглянути ці майстерні, чужоземні вироби й самому робити своє на той лад. Хиба воно така велика штука? Інші роблять, то й ми зможемо...

На самому кінці нагодав собі ще щось, заглянув до гаманця, перечислив гроші й казав собі показати золоті та срібні прикраси. Челядник Киріякі відчинив йому скриньку, були всякі ковтки, браслєти, запинки, персні. Саме золото, срібло, дороге каміння. Коваль оглянув усе, вибрав малий золотий пестенець із самоцвтіом. Заплатив і дуже вдоволений пішов до своєї господи.

40) Дамаск — торговельне місто в Сирії, славилося шовковими й металевими виробами, та передівсім — сталевої зброї (дамаскенські шаблі).

Караван вертається.

Минули знову три тижні. Наш караван доїздив уже до Львова. Наші купці переїздили ту саму дорогу, що перше, — на Хотіння, Камянець, Скалу, Теребовлю, Тернопіль, Золочів, Глиняни. Пригод особливих не було, щасливо уникнули й татарського нападу, й розбишацьких зачіпок. Їхали куди шпаркіше, бо на возах було менше тягару. Кожний віз цінні речі, але небагато. Дні були погідні, соняшні, земля тверда, починалися листопадові приморозки. Здалека, зпід Лисинич, побачили львівські гори, а під ними вдолині рідне, любе місто. Якаж радість була! Як стискали руки Дмитрові, що щасливо довів табор знову до Львова — добрий караванбаша!

Ще попереднього дня Дмитро вислав до міста верхом слугу, щоб дав знати, що табор вертається. Передтим не було нагоди дати до Львова звістки про себе. Один раз тільки купці писали до дому, ще тоді, як доїздили до Яс, після бійки з опришками. Пригноблені тоді були, дещо чорними барвами змалювали свою пригоду. Тепер треба було дати знати, щоб потішити своїх, що табор цілий вертається.

Який же гамір зробився у Львові, як ця вістка прийшла!

— Караван вертається! караван вертається! — гукали всі.

Руська вулиця тішиться, братство раде, бурсаки в школі не можуть висидіти. По передмістях вістка пішла, до рідні купців, що виїхали, до їх знайомих, сусідів, приятелів. Колиж вони вернуться? Рахують усі, вимірюють милі, сперечаються за скорість коней. Одні кажуть, що на полудне табор не встигне, — тягар же везуть, вози ковані важкі, худоба потомлена. Ні, перечать інші, вже на ранок будуть, дорога добра, вози порожні, додому коні самі радо йдуть. І всі готовляться назустріч. Аби не спізнитися, аби не приїхали за рано!

Все досвіта повно народу на Глинянській дорозі, (тепер Личаківська вулиця), юрбами поспішають люди, задихані, радісні. А хлопці бігцем женуть, немов де пожежа. А бурсаки з братства вже вопівночі зі сну позривалися, до Лисинич усе побігло, там над шляхом сторожить, від зимна зубами дзенькотить.

Але табору не видко. Вже ранок пройшов, сонце високо пішло, приморозок уступив, на дорозі болото показується. Нема табору. Ті, що не доспали, на сонці посідали, кунять, а то й на мураві полягали. Хлопці поголодніли, до садів заглядають, чи яке перемерзле яблуко де не залишилося, у листі на землі шукають, може хоч де горіх заховався. Чекають усі — одні терпляче сидять, другі вже журяться...

Нараз немов вітер повіяв і юрбою ворохнув. Хтось на горбі слово сказав, руками замахав. Очі всіх туди позверталися, вуха понасторожувались. І в мить одне слово на устах усіх:

— Караван їде, караван їде!

Все, що живе, кидається в той бік — з криком, біжать, діти, молодь, старі.

А тут ізгори вже зїздив купецький табор. Віз за возом показувався на горбі й котився стрімкою дорогою вдолину. Народ гучить, махає руками, витає гостей, кидається до возів. Але табору стримати нема сили. Хоч фірмани всею силою стримують коні, та дорога стрімка, вози самі летять уділ. Швидко біжать вози, а юрба за ними. Аж удолині, де дорога була рівніша, спинився табор. Жінки, діти біжать до возів, витаються з батьками, що вернулися з далекої дороги. Плачуть з радости, говорять усі разом, допитують. Як їхали, чи здорові, щасливо вернулися, — кожний кидає питання, кожному треба відповідати. Велика це честь мати знайомого купця, що з такої виправи вернувся. Хоч одне слівце почути — це новина, можна іншим розказувати. Кілько приятелів, кілько знайомих! Цілий Львів вийшов назустріч. Станулиб тут і балакалиб без кінця.

Алеж треба їхати до міста. Дмитро дав знак Олексі, той крикнув на хлопців, щоб уступилися від коней, і табор рушив далі. Але юрба йде з обох боків, попри вози, всі горді, щасливі — караван вернувся, караван із Руської вулиці!

По дорозі юрба ще наростає. Скрізь цікаві стоять, усі дивляться, хто їде, кілько возів. З уст до уст передають собі імена купців, показують пальцями — це кушнір, це швець, лимар, коваль... І дівчина з ними, панна! Нечувана річ — не боялася їхати в далеку дорогу. Яка пишна сидить, яка гарна... Заглядають хлопці до Ганусі, судять її перекупки. А вона справді горда та пишна.

Таборяни попрощалися вже за містом, а тепер порозїжджалися, кожний у свою сторону. Назначили собі, що в

(Докінчення на стороні 3-тій)

Південна Африка й Націстівські Впливи

Данелд Ґреґем пише про націстівську організацію в Південній Африці, яку тамтешній уряд проголосив нелеґальною, та яка проте провадить далі підпольну роботу і має між своїми членами багато ворогів теперішнього уряду Сматса.

Коли розпочалася друга світова війна, пише Ґраґам, знайшлася держава, що не хотіла брати участи в війні і заявила, що стане невтральною, хоч, якби Британія її не боронила, то Німеччина могла би її заняти на протязі 48 годин. Одночасно поруч цеї держави знайшлася ще одна партія в Південній Африці, що хотіла іти слідом Ірляндії.

Мир, який заключено в 1901. році в Верініґинг, по війні В. Британії з бурами, мав за ціль усунути давню ненависть і відібрати погромови його неприємні наслідки. Ті, що програли війну, не платили воєнної контрибуції, але ще одержали її, а по кількох літах переможець дав зединеній Африці самоуправу. Це поведення британців над переможеними мало для них якнайліпші наслідки, поки жив ґенерал Бота. Його місце заняв опісля другий великий африканець, ґенерал Сматс. Новий прем'єр був державним мужем европейської слави, але він не мав того впливу над своїм народом, який посідав ґенерал Бота. Ті два політики були більше імперіяльними державними мужами. Але зате Герцоґ мав у краю більші впливи від ґеніяльного Сматса. І вони обидва творили кілька літ міністерський камінет, де не було повної згоди. Герцоґ не міг забути свого старого републіканізму, або того, що бури перед війною мали владу при... наймення в двох провінціях...

По лондонських відвідинах здавалося, що він змінився і є настроєний приязно до В. Британії. Одначе, коли вибухла війна, він почав побоюватись якоїсь небезпеки і був за те, щоб Південна Африка не мішалась до війни. Видко, що він надіявся, що Південна Африка може мати користь з тої війни, не потребуючи поносити ніяких жертв. З тої причини прийшло тоді до завязтих перепалок у міністерськім кабінеті, які закінчились тим, що оба ґенерали не могли погодитись щодо своїх цілей. Герцоґ уступив, щоб розпочати боротьбу в парляменті, одначе і тут найшов він себе в меншости. Ще перед розколом у міністерськім кабінеті була в леґіслятурі націоналістична партія, що була опозиційною партією під проводом д-ра Малана. Герцоґ завів своїх прихильників, що творили дотепер коаліційний уряд, до опозиційного табору, щоб сформувати злучену опозицію. Одначе члени злученої опозиції відразу розпочали між собою сварку. Ґенерала Герцоґа вважалось завзятим борцем у політиці, що одначе є симпатичним і шляхотним чоловіком в приватнім життю і має багато приятелів. Його особиста приязнь вистарчала, щоб потягнути за собою багатьох його товаришів, які не конче поділяли його політичні погляди. Будучи по стороні опозиції він щораз більше ворожо виступав проти проєктів уряду. І так він може і на власне здивування, почав бути рішучим оборонцем націвської політики. Він перестав вірити в народній уряд і пітався в промовах у леґіслятурі, чи може бути ще хтось такий, щоб вірив у демократію?

Вступаючи до т. зв. „геренігде (злученої) партії" ґенерал Герцоґ сподівався, що він вступає як провідник і домінуюча особа, якою він був у своїй власній партії; одначе в міжчасі виросла нова ґенерація, яка почала старатись дістатися до проводу при помочі своїй найсильніших стремлінь і сильного язика. Була це націвська організація, звана, Осева Брандваґ, що складалася з найбільше войовничих ворогів уряду і змагала до викликання отвертої революції. Заговірники працювали більше або менше підпольно. І тяжко було їх зловити Вкінці Осева Брандваґ зістала проголошена нелеґальною організацією.

Минулого листопада зійшовся Конґрес Злученої Партії щоб ухвалити політичну плятформу і вибрати управу. Делеґати відкинули тоді пропозиції ґенерала Герцоґа. Замісць повитати як провідника, Герцоґа зачали обвинувачувати, що він змовляється з ґенералом Сматсом, щоб злучити Африку, на південь від Конго, „в Англійську Републику". Тоді Герцоґ найшов себе серед чужих для себе обставин і хоч він зо всіх сил старався говорити якнайліпше, його зіґноровано.

Нацисти чекають.

Все те не мало одначе ніякого значіння для Осева Брандваґ, яка доливає оливи до знищення решток Злученої Партії. Революційний рух все провадять його найбільше загорілі члени. Демократія залежить від голосів та націвська доктрина є силою сама собою, бо голоси падають там автоматично. Їх можна одержати на замовлення, як це є при „вільних" виборах у Німеччині і в Росії.

Осева Брандваґ є під приказами Берліна. Її провідник Піров говорив з Гітлером і вернув з Берліна як покірний обожатель Гітлера. Піров, колишній міністер оборони в кабінеті Герцоґа-Сматса, домагається розвязання всіх парляментів та назначення президента з обсолютною владою до „удержання карности і приневолення до безумовного послуху його приказам".

Осева Брандваґ є за те, щоб у Південій Африці ніколи не було парляментарних виборів. Вона сама є зорганізована на військовий лад. Її провідники є ґенералами і командантами. Хоч вона заборонена, то таки не тратить надії, що згодом матиме успіх.

Спільними Силами

(Докінчення з 2-гої сторони)

неділю по вечірні зійдуться у братстві, побалакати про свої справи.

Зійшлися всі — Бабич, Лаврищевич, Корунка, Романович, Вороцівський, Афендик, Полянський, Стефанович, Федорович, Онинькевич, Буневський. Навіть сплюх Пашковський прийшов і на диво незаспаний. Тільки каравanбаші Дмитра Савича не видко, і його приятелів — Ґордія і Григоровича.

Старші браття витають усіх із великою шаною. Піднялиж вони славу львівської Руси. Вже трицять років і більше не виправлялися купці гуртом, аж тепер молодь на це зважилася.

— Кращі часи йдуть, — зворушений говорив Ланґиш, — не пропадемо!

— А таки знайшовся спосіб, як зарадити лихові, — сміявся веселий скарбник братства, Прокопович, — а так плакали наші, так хникали... Показали нам діти, як жити.

— Ще не знати, як буде, не хваліться занадто, — кривився хворий на печінку шпитальний брат Федорович.

Але його закричали таборяни:

— Гаразд усе буде, знаємо вже собі радити, нікого не боїмося! Порадимо собі і з маґістратом!

Посідали всі, оповідають старим про свою дорогу, про пригоди, торги.

Нарешті і Дмитро прийшов із Григоровичем, а за ними коваль Гордій іде, ніби засоромлений якийсь.

Зчинили браття крик, витають караванбашу, стискають руки, величають.

— Деж ви так забарилися? — ніби суворо питається Ланґиш, — на сходини в нас треба являтися, заплатите кару воском на церкву.

— Вибачте, — каже Дмитро весело, — я готов заплатити. До пан-отця ходили, на заповіді носили.

— Го-го, — хтож такі молодята?

— А ось коваль Гордій і моя Гануся.

— Алеж поспішаються! — сміються браття.

— Треба поспішати, на весну знову з табором їдемо!

— Кудиж то так спішно?

— В Царгород поїдемо! — поважно сказав Дмитро Савич.

— Слава караванбаші! — гукнули браття. (Кінець).

ІЗОЛЯЦІОНІСТ НА МАНЕВРАХ.—Конґресмен Гемилтон Фиш, відомий противник уряду в заграничній політиці, зголосився на маневри до Форту Бреґ, Норт Каролайна.

YOUR ARMY

(This is the thirteenth of a series of articles prepared by Army Information Service, 90 Church Street, New York City, covering the history of the Army and giving facts and figures on its organization. Succeeding articles will be published each week until the series is completed).

One of the most trying of the responsibilities of the War Department General Staff rest on the War Plans Division. As its name implies, this division is concerned with making plans for use in the theather of war by the military forces, either separately or in cooperation with the naval forces. It is well understood by military men that no plan, no matter how carefully or brilliantly conceived can be followed in its entirety in battle. War plans for their successful operation depend on transport, communications, morale and a number of other factors which enemy action is certain to disrupt to a greater or lesser extent. As this disruption occurs, cooperation of units becomes more difficult and close coordination of all arms in carrying out any plan is further hampered by the "fog of war."

In the light of these military factors the War Plans Division must make plans of sufficient flexibility to permit of wide variation of detail while holding to the broad general framework.

Unexpected success as well as an unexpected reverse may require a modification of a war plan. At Waterloo Wellington planned at best to check Napoleon and force him to a strategic retreat; at worst to avoid defeat for himself until he could effect a junction with all of his allies. Yet when the French Army broke and started its retreat Wellington immediately instituted the most intensive, persistent and ferocious pursuit in modern military history. A pursuit is one of the most difficult of military operations, and it requires a highly flexible plan for a commander to move from the defensive to the offensive and then into a rigorous pursuit as Wellington did.

The War Plans Division constantly labors to produce war plans which will have such flexibility. Theoretically it concerns itself with strategical plans. In modern war, however, it is difficult to determine where the strategical ends and the tactical begins. Modern military authorities generally agree that they overlap. Strategy is the art of winning a war by means of battles. Tactics, fitted into the strategic situation, is the means of winning battles. The War Plans Division therefore is concerned with both. It must not only make plans for defending the United States on its own soil, from any possible direction and from all possible directions; it must have plans under which the campaigns on any number of the possible fronts can be strategically coordinated and must take into consideration in these plans the wide variations of climate and terrain—which vitally effect tactics— existing on all these possible fronts.

A decisive attack is the only effective defense. An enemy must be attacked at his most vulnerable point. In the worldwide range of modern war continental boundaries within which that vulnerable point may lie cannot be set with certainty. All uncertainties must be taken into consideration by the War Plans Division. Consequently it must plan for the possibility that the United States may have to fight in the mountains or on the plain; in the the snows or under the tropical sun; in North or South America; in Europe, Asia, Africa of Australia. It cannot be caught napping. Furthermore it must keep its plans in line with the rapidly changing modenr military technique, and above all it must limit the scope of all plans within the bounds set by the means necessary for accomplishing them. For example, in formulating a plan to defend the United States by operations in any area, it must know the number of trained troops available who can stand the climate, the amount of armament and transportation available for such operations and the limitations set by the difficulties of supply and communications once the operations are started. It must be thoroughly informed on the variations of climate and terrain in the section in which operations are contemplated. Last and by no means least it must have the best available information as to enemy action to be expected.

Consequently, the War Plans Division works in closest cooperation with the four General Staff sections described in previous articles —G-1; G-2; G-3 and G-4. From G-1 is ascertained the availability of desired personnel; from G-2, information on matters which are likely to effect military operations; from G-3 information on the capabilities of units, and the state of their training and morale; and from G-4 information as to the possibilities of supplying and equipping the force together with the availability of shelter and other provisions for the health and comfort of the troops. The final plans incorporate all of the information, experience and wisdom of the entire General Staff.

В Бразилії з 42,000,000 населення є два міліони італійського, або посередньо італійського походження, а один міліон німецького, або безпосередньо німецького походження.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

В середу, 2. липня 1941. року, померла в Толідо, Огайо, в Канди Шпитали по довгій недузі члениця Бр. св. О. Николая, віл. 167. У. Н. Союзу,

СОФІЯ УНИСЬКО.

Покійна родилася 18. листопаду 1900. року в селі Брезцю, повіт Мелець, Галичина. До У. Н. Союзу вступила в 1922. році.

Похорон відбувся 5. линя з укр. гр.-кат. церкви в Росфорд, О., при учавти членів, кревних й знайомих, а відтак на цвинтар Кальварийський в Толідо.

Полишила в смутку мужа Бартоломея, дві сестри Марію й Стефанію в Росфорд та сестру Валерію в старім краю.

Хай земля Вашингтона буде Їй легкою! Вічна Їй память!

Уряд й члени від. 167.

НОВА ПОЗИЦІЯ ВУЙКА СЕМА.—Табор американських фльотних сил на Острові Токера, в Бермуді. Пригідне для табору місце відступив американцям британійський уряд.

ВІД ПРОФ. ОЛ. ГРАНОВСЬКОГО

Проф. Ол. Грановський надіслав до Редакції „Свободи" листа такого змісту з проханням помістити:

THE PRESIDENT OF THE UNITED STATES
White House
Washington, D. C.

Delegates to the Eleventh Annual Convention of the Organization for the Rebirth of Ukraine, assembled in New York July 4-6, adopted resolutions, pledging their unanimous support of your July 4th address calling upon all Americans to stand united behind their Government and flag.

We further resolved to support your national and foreign policies in defence of these beloved United States. Although we denounce the aggression against the people of Russia and Ukraine by Hitler's legions, we also condem Russian Government and communism. We urge you to demand that Stalin discontinue his ruthless liquidation of Ukrainian nationals and restore four freedoms to Ukraine, whose 50 million people struggle for their own democratic sovereign Ukrainian Republic.

The Organization for the Rebirth of Ukraine:

Dr. A. A. Granowsky, Pres.;
Charles Evanick, Secretary.

ДІЕТА ПРИ НЕДУГАХ ПЕЧІНКИ І ЖОВЧЕВОГО МІХУРА.

При тих недугах не вільно їсти смажених страв, сосів і майонезів, білка з яєць, товстого мяса і риби, тіста, цукорків і чоколядок, квасної капусти, гороху і фасолі, оріхів, печінки, звірячих товщів, вудженин, маринат, грибів, квасної сметани, кави й алькоголю.

Д-р ОЛЕКСАНДЕР КОШИЦЬ.

Короткий Огляд Української Музики

(З серії докладів на українські теми, що були влаштовані Департаментом Східньо-Европейських мов Колюмбійського Університету з У. Н. Союзом).

(7)

Головною ляборатορією цеї асиміляції була Київська Печерська Лавра, де св. Теодозій запровадив в 1029. р. принесений з Атону „Церковний Устав св. Феодора Студита". В тому „Устасі" головне місце відводиться церковному співу. Згідно з тим „уставом" спів за богослуженням мав бути хоровий, а це теж відчиняло двері до ріжних „гетерофонічних" ухилів від головної мельодії й давало ґрунт до утворення своерідної поліфонії. Так що фактично спів мав бути записаний хоровий, яким він і був на практиці. Але стан „сіміографії" (нотопису, музичних знаків) був тоді в такому стані, що говорить про хорову запись зайво, і записана була одноголосно головна мельодія, себто той стовбур, біля якого і на якому розвивається гетерофонічна поліфонія підчас співу. Як мельодія так і знаки з кожним кроком міняються і щодалі відходять від зразків XII. ст. згідно з розвитком і модифікацією співу, так що на початку XVII. ст. в цьому співі не було найменшої схожости з його грецьким прототипом, ані з болгарською перерібкою, яка була принесена в Україну. Отже цей, записаний спів почав називатись „Знаменним" (себто „записаний знаменами" — нотними знаками) для того, того, щоб відріжнить його від співу записаного, що провадився практичним шляхом з памяти та передавався „на-ухо" зо всіма відмінами, які утворювала жива практика. Зе „обичний" спів звичайно еволюціонізував згідно й в напрямку місцевих українських музичних підкладів і нарешті дав ту варіяцію „Знаменного", яку музиканти почали звати „Київським напівом" (чи „роспівом"). Цей „Київський напів" в тій же самій еволюції дав потім свої варіянти, на кінець XVI. ст., — як „Напів Києво-Печерської Лаври", Волинські галузі — (Почаївську), Галицькі (Перемиську, Львівську), Підкарпатську (простопініє Василіян) й дрібніщі — Харківську, Козельшанську (Полтавську), Городищанську і т. д. Так само як „Знаменний" в Москві змінився на „Великознаменний" поширившись в розмірі (для потреб й урочистости богослужб патріярших та царських та дав свої галузі — Новгородська, Казанська, Усольська і т. д.

Постепенно з мельодійною еволюцією „Знаменного" співу йшла й більша й складніща його хоралізація, яка постепенно вилилася в такі ясні форми, що почалися спроби аранжовки в цьому стилі на два й три голоси, які одержали назву „Строчного співу", „Двострочіє" й „Тристрочіє", бо писалися в дві й три стрічки, згідно складу композиції). Тепер трудно сказать, чи цей тип аранжоровки випрацювався сам собою, як наслідок змішення й фіксації практичних хоральних форм, чи занесено його з Европи, де він встановився вже в XV. ст.

У всякім разі ці аранжовки треба розглядать, як самі старі зразки композиційних зусиль в нашому співі.

Тепер вернемось трохи назад. Татарська навала 1240. р., й злука України спершу з Литвою (1340), а потім з Польщею (1413), відірвали її від культурних грецьких джерел і повернули чолом до Заходу. А що Польща була так би мовити „передпокоем Европи", то вітри з Европи почали віять на Україну через Польщу.

Досить сказать, що предтеча великого Клавдіо Монтеверді, не менш великий мадріґаліст свого часу Лука Маренціо був реґентом Варшавської капелі польського короля Зиґмунта III-го в роках 1586-1589, а знаменитий орґаніст Джіовані Ґабріелі присвятив свій трактат про орґан князю трансильванському Стефану Баторію, що був королем Польщі (1576-86). Отже теж і через Польщу Україна дещо позичувала з Европи. До тогож в ці часи до европейських університетів почали їздити за освітою діти багатого українського міщанства, так що українські імена зустрічаемо там не тільки між учнями, але й між професорами. Це теж немало спряло защепленню на Україні европейських поглядів і навиків також і в мистецтві, та зміцнювало культурні звязки України з Заходом.

Отже в XVI. ст. на Україні починається великий культурно-освітний, релігійний і мистецький рух. Інтензивности його спряла особливо реформація, яка зколихнула підвалинами життя і почала загрожувати небезпекою церкві католицькій і православній. Як одна так і друга були тоді в великім упадку, а обставини й час вимагали пристосування новим течіям через власне уліпшення. За справу уздоровлення католицької церкви беруться єзуїти, а в православній церкві починають діять церковні конґреґації — так звані братства. Ці православні братства повинні були розвивать особлюзо інтензивну діяльність ще й тому, що приходилось боротись не тільки за православну віру, але й за свою народність і громадські права, при чому треба було боротись з урядовим католицтвом, яке міцніло в Польщі з кожним роком, а разом з тим все більше дужче наступало на православія і українську народність. Головною зброєю з обох боків була освіта й мистецтво, зокрема церковна музика. Православні братства повинні були протиставить католицькій церкві такуж саму науку, такеж саме мистецтво, з якими вона виступала. Завдання це в музиці було не з легких: Католицька церква імпонувала й переконувала між іншим пишнотою своїх церковних служб, процесій, співом гармонійним в супроводі органу й інструментів, многохорністю прекрасних композицій модної тоді венеціанської школи. Треба скасказать, що венеціанська школа, вбравши в себе всі осягнення франко-флямандської поліфонічної школи, випрацьовує на цей час свій особливий ґрандіозний стиль церковної музики, підклад якої була декоративна пишність композиції та многоголосна вокально-інструментальна звучність. Цей стиль прийнявся у всій Европі і став, так би мовити, офіційним стилем католицької церковної музики. Проти цього стилю, узброеного могутнім інструментальних супроводом, православна церква, яка заборонює інструменти в богослужбі, могла виставить тільки вокальні засоби, — хори „а капеля", але в такому вигляді й стані, щоб успішно конкурувать з католицькою музичною пропаґандою. Як видно, наші братства не спали, бо вже в 1551. р. Львівське братство зустрічае митрополита Михайла трьох-хорним співом. Як побачимо далі, цей спів був неабиякий і вимагав великого сприту й вправности від виконавців. Отже Братство в короткий час доказало свого, бо в в бібліотеках напр. Луцького братства з кінця XVI. знаходимо ноти хорових композицій на 4, 6, 8 голосів, а в бібліотеці Львівського братства — підручник композиції Штаґенбера з 1584. р. У Львові-ж в ті часи працює „протопсалт" (композитор) Теодор Сидорович.

(Дальше буде).

ПОХОРОН МУЗИКА-ПОЛІТИКА.—Тіло Іґнаца Падеревского виносять з катедри Св. Патрика в Ню Йорку.

РЕЙД НА ГОЛОВНУ КВАТИРУ „СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ РОБІТНИЧОЇ ПАРТІЇ".— Робітники виносять рекорди з головної кватири в Мінеаполісі.

З КНИЖКОВОГО СВІТУ

Найстаршою книжкою є „Пріcс Пайрус", що походить з 335. р. перед Христовим Різдвом і яку найдено в гробівці під Тебами в Греції.

Найтяжчою книжкою на світі є „Історія Італю". (ITHALU), видана одним з австрійських архикнязів. Важить вона 120 фунтів. Найдорожчою книжкою на світі є бiблія Гутенберга, перша друкована книжка, за котру д-р Фольбер заплатив кілька літ тому $560,000.

Найпросторнішою книжкою на світі є „Ту-ша-чі-чеңг" китайський словар, що складається з 5,020 томів по 170 сторін кожний. Цей словар видруковано на початку 17. століття, на приказ китайського цісаря.

Вкінці найбільше читаною книжкою є Біблія, якої досі розповсюднено близько 500 міліонів примірників, котру перетолковано на 630 мов і говірок.

Цегла стерта на порошок і змішана з нафтою служить до стирання ржи з заліза й сталі.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ ЗИТІ, Н. ДЖ. — Піврічні збори Тов. Дарахівщина, від. 275., відбудуться 20. липня, а не 13., як годиться з ухвалою. Проситься членів взяти участь в цих зборах, які є дуже важні, як рівнож проситься довгуючих членів вирівнати свої залеглости. — В. Юрків, рек. секр.

АВБУРН, Н. Й. — Піврічний мітінґ Тов. Зап. Січ, від. 283., відбудеться в суботу, 12. липня, в 7. год. вечером, в Січовій гали, 135 Вашинґтон Стр. На порядку нарад буде справоздання касове і принимання без вступного до Тов. і У. Н. Союзу. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник $1. — М. Фіґа, пр.; Е. Саварин, секр.

ОЗОН ПАРК, Н. Й. — Піврічні збори Тов. Вільна Україна, від. 200., відбудеться в суботу, 12. липня. Важні справи до полагоджения, тому обовязком усіх урядників і членів бути присутними. Не явившіся підлягають карі після статуту. Збори розпічнуться точно в 7. год. ввечір. — П. Господарець, предс.; О. Конопій, кас.; В. Пісик, секр.

ВЕСТБУРИ, Н. Й. — Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 267., відбудуться в суботу, 12. липня, в год. 8. вечером, в домі Івана Аґреста. Обовязком кожного члена є явитись на цих зборах і вислухати справоздания урядників за минулих 6 місяців. — К. Дідух, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Піврічні збори Бр. св. Стефана, від. 221., відбудуться в неділю, 13. липня, в 12. год. в полудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. На зборах буде зданий піврічний фінансовий звіт, потверджений контр. комісією. І багато інших справ є до обговорення й вирішення. Тому приявність всіх членів й членниць є конечно пожадана. — Ф. Васильовський, предс.; О. Любас, кас.; Т. Шпікула, секр.

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 3. липня 1941. р. помер у Фреквил, Па., вдома по короткій недузі член Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 242. У. Н. Союзу,

ВАСИЛЬ ЗАРУЦЬКИЙ.

Роджений у селі Репед, повіт Сянок. Вступив до У. Н. Союзу в грудні 1934. Був добрим і вірним членом.

Похорон відбувся в неділю, по обіді в гр.-кат. церкві св. Івана Хрестителя на Мейзвил, Па.

Оставив вдову Юстину й одного сина.

Нехай земля Вашингтона буде Йому легка!

Василь Найдух, секр.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРҐАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА"

ТАРЗАН ч. 352. — Примана в лапку.

Югто надгриз гиляку високо на дереві до тої міри, що вона ледви висіла в повітрі. Проте вона виглядала свіжо.

Тимчасом ніжне тіло Тома набирало сили і гнучкости. Він вже добре скакав по деревах. Та Куаля далі за ним пильно слідкувала.

Тепер Югто немов для зачіпки, приблизився до Тома і копнув його здорово в плечі. Сам Югто втік далі на дерево.

Це розгнівало Тома. „Я йому того не подарую", прошептав він і в поспіху кинувся за Югтом, щоб його наздігнати.